

9. Романенко Т. П. Держава як гарант забезпечення умов для розвитку та ефективного функціонування підприємницької діяльності. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. № 68. С. 239-253.

10. Фролов Ю. М. Економічні права і свободи людини і громадянина в Україні : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.02. Одеса, 2005. 20 с.

Ковалевич Ігор Ігорович,

аспірант кафедри господарського права і процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ВНЕСОК ДО СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ КОРПОРАТИВНИХ УТВОРЕНЬ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Останні декілька років країни світу працюють над питаннями правової політики у сфері регулювання криптовалюти, яка наразі охоплюється в нормативному полі ширшим поняттям «віртуальні активи». Віртуальні активи є поняттям, яке протягом останніх 7 років міцно увійшло в економічні процеси кожної країни світу. Віртуальні активи виступають осередком формування нових фінансових ринків, з ними проводяться транзакції, в них інвестують, їх використовують як внесок до статутного капіталу компанії.

У той час як ажітаж навколо віртуальних активів (в тому числі криптовалюти) тільки продовжує набирати обертів, український законодавець вирішив не залишатися осторонь та вивести їх із тіні. Це й не дивно, адже обіг віртуальних активів в Україні становить 1 млрд. грн. на добу про, що повідомив радник віце прем'єр-міністра – міністра цифрової трансформації Максим Дем'янюк [1]. Однак, незважаючи, на таку активність по відношенню до віртуальних активів, очевидним залишається практика їх децентралізованого обігу на території України..

Дослідженням сутності та правового статусу криптовалют займалися ряд вчених: А. Н. Бегер, Н. П. Варфоломєєва, О. Г. Волевіз, Н. Ю. Голубєва, О. І. Зайцева, О. В. Железов, А. В. Квітка, Д. П. Купріанов, В. А. Кутирін, К. В. Нікітін, А. В. Федоров та інші, які приділяли пильну увагу вказаному питанню.

З прийняттям Верховною Радою України Законопроекту № 3637 від 11.06.2020 «Про віртуальні активи» (надалі – Закон № 3637), питання правового регулювання віртуальних активів стало ще більш актуальним [2]. Закон набирає чинності з дня набрання чинності закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами, який повинен врегулювати оподаткування операцій з такими активами.

Прийняття вказаного Закону є своєрідним кроком приєднання України до низки розвинутих європейських країн, що легалізувати поняття «віртуальний актив». Відтепер в Україні на законодавчому рівні визначено категорію «віртуальний актив», а саме: нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі, може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового ураження», віртуальним активом є цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати, та яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей.

Беручи до уваги наведені визначення, можна дійти висновку, що для того, щоб об'єкт вважався віртуальним активом, він має відповідати наступним критеріям: наявність вартості, можливість обігу в цифровому форматі, можливість до його обміну на інші об'єкти цивільного права.

З огляду на стрімкі темпи поширення віртуальних активів у всіх сферах суспільної діяльності постає питання можливості внесення віртуальних активів до статутного капіталу корпоративних утворень.

Насамперед варто зазначити, що вперше у світі віртуальні активи до статутного капіталу було внесено 24 березня 2015 року італійським підприємцем Томасом Бертані, керуючись статтею 2464 італійського Цивільного кодексу, відповідно до якої будь-які активи, що мають економічну оцінку, можуть вважатися капіталом. Саме в цей день його компанію OracleSrl було включено до реєстру із внеском до статутного фонду в розмірі 45 «Біткойнів», що є віртуальними активами відповідно до міжнародної практики [3].

Наразі вимогами чинних нормативно-правових актів України, які регулюють діяльність корпоративних утворень, не встановлено прямої заборони на здійснення такої операції.

Так, відповідно до статті 13 Закону України «Про господарські товариства» встановлено, що вкладами учасників господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку.

З огляду на зазначене, на практиці сформувалася наступна позиція в питанні внесення віртуальних активів до статутного капіталу корпоративних утворень.

Зокрема віртуальні активи навіть до набрання чинності Закону залишаються не виведеними із цивільного обороту в Україні і за своєю технологічною суттю становлять собою сукупність інформації, що має вартісне вираження. Відповідно до статті 177 Цивільного кодексу України (надалі – ЦКУ) до об'єктів цивільних прав належать інформація й інші матеріальні та нематеріальні цінності і блага, у зв'язку з чим можна зробити висновок про можливість внесення до статутного капіталу юридичної особи віртуальних активів (в тому числі криптовалют) з подальшим відображенням їх на балансі компанії як нематеріального активу.

Відповідно до прийнятого Верховною Радою України Закону № 3637 віртуальні активи прирівнюються до нематеріального блага, що також не суперечить статті 177 ЦКУ.

Прецедентним для української практики в питанні внесення віртуальних активів до статутного капіталу є практика формування статутного капіталу юридичної фірми «AxonPartners» повністю з віртуальних активів. У вказаній ситуації, державний реєстратор у зв'язку з відсутністю нормативних положень законодавства стосовно регулювання віртуальних активів здійснив помилку: оцінив біткоїн як об'єкт, який має грошову оцінку. В силу чого реєстратор застосував ст. 13 Закону України «Про господарські товариства» [5].

Також варто зазначити, що внесення віртуальних активів (зокрема у виді криптовалют) в статутний капітал юридичної особи є дуже ризикованим кроком через курсову нестабільність останньої. Окрім цього залишається відкритим питання оцінки віртуальних активів при їх внесенні до статутного капіталу.

У будь-якому разі, питання внесення віртуальних активів до статутного капіталу залишається на розсуд учасників та засновників корпоративних утворень. Адже наразі законодавство дозволяє вносити віртуальні активи до статутного капіталу корпоративних утворень. А з набранням чинності Закону № 3637 можливість таких дій тільки

отримає додаткове підтвердження. Водночас поки наявність в статутному капіталі компанії віртуальних активів залишається не більш ніж даниною тренду, яка покликана виділити таку компанію серед інших.

Таким чином, Закон № 3637 надає лише узагальнюючу інформацію та дозвіл на операції з віртуальними активами у різних формах в тому числі в частині внесення їх до статутного капіталу, але не визначає чіткі механізми та правила щодо порядку таких дій. Тому питання запровадження більш детальних рекомендацій у сфері обігу, оцінки, фінансового моніторингу та оподаткування віртуальних активів доведеться ще вирішити.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Електронний ресурс видання «Інтерфакс-Україна». URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/765864.html>
2. Про віртуальні активи: Закон України № 2074-IX від 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 06.12.2019р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
4. Bitcoin Magazine. URL: <https://bitcoinmagazine.com/business/italian-company-becomes-first-legal-entity-incorporated-bitcoin-1428360989>
5. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19 вересня 1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>

Попович Павло Олександрович,

аспірант кафедри господарського права і процесу,

Національного університету «Одеська юридична академія»

СКЛАДНОЩІ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ АКТУАЛЬНИХ (НЕ ПОІМЕНОВАНИХ) СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На даний час, в умовах воєнного стану, у сфері правовідносин зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) виникло багато проблем із виконання договірних зобов'язань по зовнішньоекономічним контрактам. Однією з них, зокрема, є блокада Російською Федерацією